

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central (jud. D. Bosîi)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud: G. Vavrin, N. Bondarenco, I. Dănăilă)

Î N C H E I E R E

14 iunie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
Judecători

Viorica Puica
Oxana Parfeni
Aliona Donos

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Anatolie Filip, Parascovia Filip și Tamara Rotaru,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tamara Rotaru împotriva Parascoviei Filip și lui Anatolie Filip cu privire la repararea prejudiciului moral și material,

împotriva deciziei din 13 octombrie 2022 a Curții de Apel Cahul, prin care a fost respins apelul declarat de Anatolie Filip, a fost admis apelul declarat de Tamara Rotaru, s-a casat parțial hotărârea din 15 decembrie 2020 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, în partea încasării prejudiciului moral, cu adoptarea unei hotărâri noi în această parte,

c o n s t a t ă :

La 20 iunie 2019, Tamara Rotaru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Parascoviei Filip și lui Anatolie Filip cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată, a invocat că, în luna mai 2016, a depus la Primăria satului Burlacu, raionul Cahul cerere cu privire la verificarea hotarelor gospodăriei sale, situată în satul Burlacu, raionul Cahul.

A depus cerere cu aceleași cerințe la Consiliul raional Cahul și Serviciul Cadastral Teritorial Cahul. Prin dispoziția nr. 42-B din 22 iunie 2016 a Primarului satului Burlacu, raionul Cahul, a fost informată despre constituirea comisiei, care urma să examineze cazul și să efectueze măsurările necesare.

La 22 iunie 2016, comisia s-a prezentat pentru a efectua măsurările hotarului gospodăriei sale. În timpul efectuării măsurărilor, pârâții interveneau deseori cu vorbe injurioase în adresa ei, fapt ce se confirmă prin înregistrările audio efectuate. A sesizat Inspectoratul de Poliție Cahul, însă nefiind de acord cu rezultatele examinării plângerii sale, s-a adresat către Procuratura raionului Cahul.

Prin ordonanța din 4 septembrie 2018 a procurorului în Procuratura raionului Cahul, Cara Mihail, pârâții au fost recunoscuți vinovați, fiind probate elementele contravenției prevăzute de art. 69 alin. (1) din Codul contravențional.

A mai indicat că, în urma acțiunilor pârâților a suportat daune morale, fiindu-i

provocate stare de stres și dureri în regiunea cordului, cât și i-a fost destabilizată grav starea emoțională, din această cauză, a fost nevoită, la 22 iunie 2016, să solicite de două ori intervenirea ambulanței la domiciliul său.

În urma solicitării intervenirii asistenței medicale de urgență, medicii au stabilit necesitatea transportării ei la Departamentul Asistenței Medicale de Urgență în municipiul Cahul, iar seara târziu a fost externată cu prescrierea tratamentului medical la domiciliu. De asemenea, a urmat tratament staționar în Secția de cardiologie din Spitalul raional Cahul, cât și Institutul de Cardiologie din municipiul Chișinău.

Ce ține de prejudiciul material, a notat că acesta se constituie din cheltuieli pentru transport, procurarea produselor alimentare, ceaiurilor și medicamentelor calmante. A menționat că, urmează să fie luate în considerație și cheltuielile de transport, pe care le-a suportat pentru a se deplasa la ședințele de judecată pe cauza nr. 10-35/2017 din data de 16 mai 2017, 3 iulie 2017, 25 septembrie 2017, 17 octombrie 2017, 29 noiembrie 2017, 24 ianuarie 2018, 5 februarie 2018, 1 martie 2018 și 29 mai 2018.

A susținut că, în realitate a cheltuit mai mult pentru deplasările la medicul de familie și la ședințele de judecată, care se amânau din cauza condițiilor meteo, pentru colectarea actelor necesare pentru depunerea la Consiliul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat, însă nu a păstrat bonurile respective. Prin urmare, toate cheltuieli de transport se estimează în sumă de 325,50 de lei.

În drept, reclamanta și-a întemeiat cererea de chemare în judecată pe dispozițiile art. 19, art. 383, art. 387, art. 1998 din Codul civil.

Reclamanta a solicitat încasarea din contul Parascoviei Filip și lui Anatol Filip, în beneficiul ei, a sumei de 25 000 de lei, cu titlu de prejudiciul moral și a prejudiciului material în sumă de 325,50 de lei.

Prin hotărârea din 15 decembrie 2020 a Judecătorei Cahul, sediul Central, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat, în mod solidar, de la Parascovia Filip și Anatolie Filip, în beneficiul Tamarei Rotaru, prejudiciul moral în mărime de 1000 de lei și cheltuielile suportate în mărime de 143, 70 de lei.

La 13 ianuarie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Anatolie Filip a declarat apel împotriva hotărârii din 15 decembrie 2020 a Judecătorei Cahul, sediul Central (vol. I, f.d. 131-132).

La 15 ianuarie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Tamara Rotaru a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând anularea hotărârii primei instanțe și admiterea integrală a cererii de chemare în judecată (vol. I, f.d. 133).

Prin decizia din 13 octombrie 2022 a Curții de Apel Cahul, a fost respins apelul declarat de Anatolie Filip, a fost admis apelul declarat de Tamara Rotaru și s-a casat parțial hotărârea din 15 decembrie 2020 a Judecătorei Cahul, sediul Central, în partea încasării prejudiciului moral, cu adoptarea unei hotărâri noi în această parte, prin care s-a încasat de la Anatolie Filip, în beneficiul Tamarei Rotaru suma de 500 de lei, cu titlu de prejudiciul moral. S-a încasat de la Parascovia Filip, în beneficiul Tamarei Rotaru suma de 500 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest, hotărârea a fost menținută. S-a încasat de la Anatolie Filip și Parascovia Filip, în mod solidar, în beneficiul Tamarei Rotaru suma de 72 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată (transport).

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Cahul a notat că, în cadrul examinării cauzei s-a stabilit cu certitudine că, la 22 iunie 2016, Anatolie Filip și Parascovia Filip au insultat-o pe Tamara Rotaru. Această circumstanță se confirmă și prin ordonanța din 4 septembrie 2018 a procurorului Procuraturii raionului Cahul, Mihail Cara.

Instanța de apel a respins argumentul Parascoviei Filip și lui Anatolie Filip precum că ordonanța din 4 septembrie 2018 a procurorului Procuraturii raionului Cahul, Mihail Cara nu are nici o valoare juridică, or, aceasta nu a fost contestată, astfel devenind irevocabilă și are puterea lucrului judecat. A subliniat că, în speță, s-a demonstrat, prin probe pertinente anexate la materialele dosarului, delictul civil, or, acțiunile Parascoviei Filip și ale lui Anatolie Filip au prejudiciat-o moral pe Tamara Rotaru.

Curtea de Apel Cahul a notat că instanța de fond corect a constatat că cuantumul prejudiciului moral solicitat de Tamara Rotaru în sumă de 25 000 de lei este unul exagerat, deoarece acesta urmează a fi stabilit, încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor

Curtea de Apel Cahul a stabilit că instanța de fond eronat a dispus încasarea în mod solidar a sumei de 1000 de lei de la Parascovia Filip și Anatolie Filip, deoarece la caz lipsește faptul răspunderii solidară, ci se atestă responsabilitatea personală pentru faptul insultării în public a Tamarei Rotaru. Or, potrivit constatărilor din ordonanța din 4 septembrie 2018 a procurorului Procuraturii raionului Cahul, Mihail Cara, rezultă că atât în acțiunile Parascoviei Filip, cât și a lui Anatolie Filip sunt prezente semne constitutive ale contravenției prevăzute de art. 69 alin. (1) din Codul contravențional, adică se atestă răspunderea delictuală personală a acestora și lipsește elementul solidar al răspunderii.

La 24 ianuarie 2023, Anatolie Filip și Parascovia Filip au contestat cu recurs decizia din 13 octombrie 2022 a Curții de Apel Cahul, solicitând casarea acesteia.

În motivarea recursului au manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel reiterând argumentele indicate în cererea de apel.

Suplimentar, au notat că instanța de apel a concluzionat greșit componența delictului civil, deoarece ordonanța din 4 septembrie 2018 a procurorului în Procuratura raionului Cahul, Cara Mihail, conform art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nu constituie probă, prin intermediul căreia s-ar putea constata circumstanțe ce justifică pretențiile Tamarei Rotari.

La 2 februarie 2023, Rotaru Tamara a contestat cu recurs decizia din 13 octombrie 2022 a Curții de Apel Cahul, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel reiterând argumentele indicate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Cahul a emis dispozitivul deciziei la 13 octombrie 2022.

La 30 noiembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, a fost expediată în

adresa participanților la proces decizia motivată (f.d. 234, vol. I).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că atât recursul depus de Anatolie Filip și Parascovia Filip la 24 ianuarie 2023, cât și recursul depus de Tamara Rotaru la 27 ianuarie 2023, se consideră depuse în termenul stabilit de lege.

La 20 februarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa părților copia cererilor de recurs, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (vol. II, f.d. 10).

Prin referința din 16 martie 2023, Anatolie Filip și Parascovia Filip au solicitat respingerea cererii de recurs depuse de Tamara Rotaru.

La 28 martie 2023, Tamara Rotaru a depus referință, solicitând respingerea recursului depus de Anatolie Filip și Parascovia Filip.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Completul de judecată constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se

invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate de către de Anatolie Filip, Parascovia Filip și Tamara Rotaru nu rezultă că instanța de apel a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38; cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (cauza Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei, 9 octombrie 1991, § 31).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Anatolie Filip, Parascovia Filip și Tamara Rotaru nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Anatolie Filip, Parascovia Filip și Tamara Rotaru.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Viorica Puica

Judecători

Oxana Parfeni

Aliona Donos